

Guia d'aprenentatge

Infància i família

(3 ECTS)

Any acadèmic 2011-2012

Semestre: 2n Curs: 2n

Grau en Treball Social i Grau en Educació Social

Mòdul: Espais professionals

Matèria: Estratègies d'intervenció en Infància i adolescència

Professora: Lisette Navarro

1.- Presentació de l'assignatura

Com a professionals de l'acció social, els treballadors socials i els educadors socials, tindrem sovint com a subjectes de les nostres accions a infants i les seves famílies. L'assignatura pretén oferir, per tant, un marc d'actuació amb aquests subjectes que respecti i tingui en compte els seus drets i les seves necessitats, així com l'especificitat de les situacions en les que es troben.

2.- Competències a desenvolupar

En finalitzar l'assignatura, l'estudiant d'educació social ha de ser capaç de:

- Detectar els conflictes i desajustos que apareixen en la infància, l'adolescència, la joventut, l'edat adulta i la vellesa (ja siguin educatius, relacionats amb la salut, situacions de dependència) i desenvolupar estratègies per abordar-los.
- Dominar tècniques d'organització, planificació, disseny i avaluació de programes/projectes educatius en contextos diversos.

En finalitzar l'assignatura, l'estudiant de treball social ha de ser capaç de:

- Comprendre els referents teòrics, culturals, polítics, ambientals i legals que afecten els processos de desenvolupament de les persones.
- Detectar situacions de crisi o risc social desenvolupant accions per fer front a les mateixes i avaluant els seus resultats.
- Intervenir amb persones, famílies, grups i comunitats per promoure canvis i per millorar les condicions de vida utilitzant mètodes i models de treball social.

3.- Continguts

Els continguts que es treballaran al llarg de l'assignatura són:

Unitat 1.- La protecció a la infància i l'adolescència.

1.1.- Conceptes actualitzats i relacionats amb la infància i la seva situació de risc:

- a) infant
- b) menor i major

- c) menor desemparat
- d) menor maltractat
- e) declaració de desemparament
- f) guarda administrativa
- g) guarda del menor
- h) tutela administrativa
- i) mesures de protecció.

1.2.- Breu aproximació al marc legal

1.2.1.- Marc jurídic internacional

1.2.2.- Marc jurídic espanyol i català

Unitat 2.- Intervenció amb famílies en diferents contextos.

2.1.- Característiques de les famílies i funcions

2.2.- Les famílies multiproblemàtiques

2.3.- Aïllament i suport social

2.4.- Família i violència: el cicle de coerció

Unitat 3.- Detecció i abordatge de situacions de maltractament o conflicte familiar.

3.1.- Aspectes conceptuals

3.2.- Tipologies i formes de maltractaments infantils

3.3.- Elements per la seva comprensió

Unitat 4.- Mesures de protecció: acolliment i adopció.

4.1.- Acolliments

4.1.1.- Concepte i marc legal

4.1.2.- Tipus d'acolliment

4.1.2.- Processos de valoració de les famílies acollidores

4.2.- Adopcions

4.2.1.- Concepte, legislació i requisits

4.2.2.- Processos de valoració de les famílies adoptives

4.2.3.- El menor adoptat

Unitat 5.- El treball interdisciplinar i en xarxa

5.1.- El Sistema Català de protecció dels infants i adolescents en risc social

- 5.2.- Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA)
- 5.3.- Centres d'acolliment, residencials i d'educació intensiva
- 5.4.- Servei de suport a l'adopció internacional
- 5.5.- Servei d'atenció postadoptiva
- 5.6.- Servei d'equips de valoració de maltractaments infantils (EVAMI)
- 5.7.- Telèfon de la infància: 900 300 777

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Coneix i comprèn críticament les diferents perspectives teòriques i metodològiques en l'acció social amb infància i famílies.
- Comprèn les implicacions dels marcs legals actuals en les polítiques d'infància.
- Detecta i analitza els conflictes i desajustaments en aquesta etapa de desenvolupament.
- Coneix i aplica els mètodes específics d'intervenció amb menors i les seves famílies.
- Contextualitza les habilitats i destreses professionals per treballar amb la infància i les seves famílies.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els aspectes teòrics i conceptuals bàsics dels continguts de l'assignatura.
- Dinamitzar activitats d'estudi de cas, situacions d'anàlisi, visualització de vídeos i materials multimèdia, etc.
- Proposar activitats per realitzar a través del campus virtual.
- Orientar i tutoritzar l'elaboració dels treballs i activitats.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Realització de treballs individuals o en grups, de reflexió al voltant dels continguts de l'assignatura.
- Participar en situacions pràctiques de discussió i debat, estudi de casos, etc.

- Llegir i treballar la bibliografia recomanada.
- Complementar el treball presencial amb la realització d'activitats virtuals com fòrums, xats, etc.

6.- Bibliografia i recursos

Lectura obligatòria:

Clos, M., i Masó, P. (2004). *Jo sóc adoptat. Onze històries reals*. Barcelona: Dèria Editors.

Bibliografia complementària:

Alsinet, C.(2000). *El Maltrato infantil: Causas, tipos y consecuencias*, a Infancia y Adolescencia en riesgo social. Lleida: Milenio.

Amorós, P.; Ayerbe, P. (ed.). (2000). *Intervención educativa en inadaptación social*. Madrid: Síntesis educación.

Amorós, P., Bertran, R., Bestard, J., Bini,s, P., Brancós, I., Cadoret, A., et al. (2004). A Marre D., Bestard J. (Eds.), *La adopción y el acogimiento. presente y perspectivas*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.

Balcells, M.A.; Alsinet, C. (2000). *Infancia y adolescencia en riesgo social*. Lleida: Milenio.

Brodzinsky, D. M., Schechte, M. D., i Marantz, R. (2002). *Soy adoptado. La vivencia de la adopción a lo largo de la vida*. Barcelona: Grupo Editorial Random House Mondadori, S.L.

Casado, D. (2011). *Acción y políticas de apoyo a las familias*. Barcelona: Hacer.

Casas, F. (1998). *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós

Casas, F. i Montserrat, C. (1998). *Els EAIAs al sistema de protecció a la infància a Catalunya*. Girona: Universitat de Girona i Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida

Cirillo, S; Di Blasio, P. (1991). *Niños maltratados*. Buenos Aires: Paidós.

Coletti, M. [et al.] (1997). *La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática*. Barcelona: Paidós.

De Paúl, J.; Arruabarrena, M. I. (1995). *Manual de protección infantil*. Barcelona: Masson.

Fernández, M., i Fuentes, J. (2001). *Variables infantiles de riesgo en el proceso de adaptación de niños/as de adopciones especiales*. Infancia y Aprendizaje. Journal for the Study of Education and Development, 24 (3), 341.

Fernández, T. (2011). *Trabajo social con familias*. Madrid: Ediciones Académicas

Gamboa, S. (2008). *Juego-resiliencia. Resiliencia-juego. Para trabajar con niños, adolescentes y futuros docentes*. Buenos Aires: Bonum.

Guénard, T. (2002). *Más fuerte que el odio*. Barcelona: Gedisa.

González, E. (coord.) (1996). *Menores en desamparo y conflicto social*. Madrid: CCS. pp. 19-50.

Gómez-Granell, C. (2004). *Infancia y familias: realidades y tendencias*. Barcelona: Ariel.

Gómez-Granell, C. (2010). *Infants i famílies a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Àrea d'Acció Social i Ciutadania.

Gómez-Granell, C.; Garcia-Milà, M.; Ripol-Milet, A. i Panchón, C. (Coord.) (2002). *La infància i les famílies als inicis del segle XXI. Informe 2002*. Barcelona: Observatori de la Infància i la Família. Institut d'Infància i Món Urbà. Disponible a <http://www.ciimu.org>

Gracia, E.; Musito, G. (1993). *El maltrato infantil. Un análisis ecológico de los factores de riesgo*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

Guasch, M.; Ponce, C. (2002). *¿Qué significa intervenir educativamente en desadaptación social?* Barcelona: Horsori.

Jiménez, J.; Oliva, A. i Saldaña, D. (1996). *El maltrato y protección a la infancia en España*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

Marre, D., i Bestard, J. (2005). Sobre la adopción y otras formas de constituir familias: A modo de introducción. A D. Marre, i J. Bestard (Eds.), *La adopción y el acogimiento. presente y perspectivas* (pp. 17-71). Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.

Mínguez, C. (2007). *Pocos pero doblemente abandonados*. Recuperat 27 gener 2011, des de http://terrannoticias.terra.es/sociedad/articulo/pocos_doblemente_abandonados_1633256.htm

Mirabent, V., i Ricart, E. (2005). *Adopción y vínculo familiar. crianza, escolaridad y adolescencia en la adopción internacional*. Barcelona: Fundació Vidal i Barraquer; Ediciones Paidós.

Palacios, J. (2009). La adopción como intervención y la intervención en adopción. *Papeles Del Psicólogo*, 30(1), 53-62.

Palacios, J., i Rodrigo, M. J. (2004). La familia como contexto de desarrollo humano. A M. J. Rodrigo, i J. Palacios (Eds.), *Familia y desarrollo humano*. (pp. 25-44). Madrid: Alianza Editorial.

Sanmartín, J. (ed.) (1999) *Violencia contra niños*. Barcelona: Ariel

7.- Sistema d'avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura pot ser formativa o final, i és igual pels alumnes que cursen l'assignatura de manera presencial i pels que la cursen de manera adaptada. A continuació detallem les activitats o instruments de l'avaluació.

7.1.- Avaluació contínua

Proposem dos itineraris d'avaluació contínua. Per tant, **cal que abans del 15 de febrer hagi triat un d'ells a la consulta de l'ecampus** "modalitat d'avaluació continuada". L'itinerari triat no es podrà modificar un cop passada aquesta data.

7.1.1.- Activitats o instruments d'avaluació

	Itinerari A: diferents activitats	Itinerari B: documental
Definició general	Per tenir dret a l'avaluació continuada en aquesta modalitat s'han de realitzar una activitat individual, un treball grupal i una prova de contrast.	Per tenir dret a l'avaluació continuada en aquesta modalitat s'ha de realitzar un documental en grup i una prova de contrast.

<p>Activitats (consultar els detalls al guió d'activitats d'avaluació)</p>	<p>Treball individual: treball sobre la lectura d'un llibre.</p> <p>Treball grupal: realització d'un recull de materials sobre diferents aspectes del treball amb famílies + exposició per compartir-ho amb els companys.</p> <p>Prova de contrast: preguntes obertes sobre tot el contingut de l'assignatura.</p>	<p>Treball grupal: realització d'un documental sobre un tema del contingut de l'assignatura + assistència a tutories de seguiment.</p> <p>Prova de contrast: preguntes obertes sobre el llibre de lectura obligatòria i sobre tot el contingut de l'assignatura.</p>
<p>Ponderació de la nota de les diferents activitats d'avaluació</p>	<p>La nota final sortirà el 30% del treball individual, el 30% del treball grupal i el 40% de la prova de contrast.</p>	<p>La nota final sortirà el 60% del documental i el 40% de la prova de contrast.</p>
<p>Criteris d'avaluació</p>	<p>Cada activitat anirà acompanyada de la seva rúbrica on queden detallats els criteris d'avaluació. Consultar el guió d'activitats d'avaluació.</p>	<p>Cada activitat anirà acompanyada de la seva rúbrica on queden detallats els criteris d'avaluació. Consultar el guió d'activitats d'avaluació.</p>
<p>Data de lliurament (segons el dia de l'assignatura)</p>	<p>Treball individual: Dilluns 26 de març abans de les 11'30h. o Dimecres 28 de març abans de les 8'00h.</p> <p>Treball grupal: Dilluns 16 d'abril abans de les 11'30h o Dimecres 18 d'abril abans de les 8'00h.</p> <p>Prova de contrast: període d'exàmens de juny</p>	<p>Documental: Dilluns 16 d'abril abans de les 11'30h o Dimecres 18 d'abril abans de les 8'00h.</p> <p>Prova de contrast: període d'exàmens de juny</p>

7.2.- Avaluació final

7.2.1.- Activitats o instruments

- Examen final de tots els continguts desenvolupats al llarg de l'assignatura i de la lectura obligatòria.

7.2.2.- Criteris d'avaluació

Ponderació de les activitats d'avaluació:

- Examen: 100%
Tipus test i preguntes obertes.
Data: en el període d'exàmens de juny.

8.- Seguiment pels alumnes matriculats en itinerari adaptat

Els alumnes matriculats en itinerari adaptat tenen **dues sessions presencials**.

La primera d'elles és el **divendres 3 de febrer de 18'30h a 19'30h** per presentar l'assignatura i aclarir els primers dubtes.

La segona, és el **dimarts 6 de març de 19h a 21h** per aclarir dubtes de contingut o sobre el desenvolupament de l'assignatura.